

عنوان مقاله:

رابطه اعیان ثابت با جبر و اختیار بر پایه دیدگاه های محمدجعفر لاهیجی در تفسیر مفتاح الخزائن

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهشنامه امامیه، دوره 6، شماره 11 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسندگان:

ابراهیم شادمبارکی - دانشجوی دکتری تصوف و عرفان اسلامی، دانشگاه ادیان و مذاهب قم، ایران.

محمد رسول ملکی - استادیار گروه فلسفه، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران.

علی رضا ابراهیم - استادیار گروه ادیان و عرفان اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شمال، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

ابن عربی و شارحانش با طرح و بسط مفهوم «اعیان ثابت» راهی جدید در تبیین مقولات دشوار کلامی و عرفانی گشودند. از جمله محمدجعفر لاهیجی، عارف ایرانی سده ۱۳ ه.ق.، در تفسیر مفتاح الخزائن کوشید نقش جبر و اختیار در سعادت و شقاوت انسان را به یاری آموزه اعیان ثابت تحلیل کند. این تحقیق که به روش توصیفی تحلیلی سامان یافته، نشان می دهد اعیان ثابت لوازمی دارد که به واسطه آن می توان پاره ای از مهم ترین مباحث کلامی را تبیین کرد. لاهیجی با استناد به مقوله «استعداد افراد» و قاعده «متابعت اعیان خارجی از استعداد موجود در اعیان ثابت»، مباحثی همچون «علم پیشین خداوند قبل از خلقت انسان» و «کیفیت بروز و ظهور اشیا و افعال آدمی بر اساس استعداد نهفته در عین ثابت» و نیز «مفهوم سعادت و شقاوت ذاتی انسان ها» و «ارتباط میان اعیان ثابت با کمال و هدایت آدمی» را توجیه و توصیف کرده است. بر پایه این استنباط، میزان جبر و اختیار حاکم بر اوضاع افراد و سایر موضوعات مرتبط را باید با استعداد مندرج در عین ثابت ایشان سنجید و در حقیقت، اعیان ثابت هستند که مرزهای کردار آدمی و مسیر تعالی اش را مشخص می کنند.

کلمات کلیدی:

محمدجعفر لاهیجی، مفتاح الخزائن، جبر و اختیار، اعیان ثابت، استعداد ذاتی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1246741>

